

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

remonstranten Rotterdam

Thema: Over vogels, vrijheid en vrede

Gemeente,

Ik begin met een stukje voor te lezen uit een brief van ons gemeentelid Julius Röntgen. Een brief die hij schreef op verzoek van het landelijke blad van de remonstranten, AdRem. Het is een brief over ons jaarthema *Pleidooi voor vrijheid*, verbonden met de thema's van begrenzing en vrede. Julius, oud-leraar Duits hier aan het Erasmiaans, schrijft: *Toen ons land in 1945 bevrijd werd, brak er een periode van vrijheid aan die voor veel mensen een enorme kans op een vredig, onbezorgd leven betekende. 71 jaar lang ben ik zelf getuige van die vrijheid geweest, een vrijheid die we ieder jr op 5 mei herdenken. Helaas is die vrijheid niet voor alle wereldburgers weggelegd, gezien het grote aantal conflicthaarden in deze wereld. Bovendien is vrijheid een broos goed en begrensd. Mijn vrijheid wordt begrensd door de vrijheid van de ander. Maar ook op andere wijze wordt de vrijheid letterlijk begrensd. Voor mij daagde dat besef toen ik met mijn vader in 1964 tijdens de zomervakantie door de Harz wandelde en wij op de Goetheweg door wilden wandelen naar de top van de berg Brocken. Een hek met verroest prikkeldraad versperde ons de weg. Een hele nieuwe vorm van begrenzing van onze vrijheid. Op de top was nog vaag het beroemde Brockenhaus te zien, verder zag ik roodwitte masten en ander spionagetuig. Voor mij was deze wandeling aanleiding om Duits te gaan studeren. Want ik wilde weten wat er in het land achter het prikkeldraad aan de hand was. In de DDR dus, drie jaar na de bouw van de muur, met steeds grotere onderdrukking van de vrijheid van de bevolking aldaar. Bijna 1400 km aan versperringen en wachttorens, zeer herkenbare tekenen van grote onvrijheid. En het was één van de mooiste momenten in mijn leven, toen ik de wandeling naar de top van de Brocken in 1992, dus kort na de Duitse eenwording, alsnog in volle vrijheid met mijn vrouw heb kunnen afmaken.*

Gemeente, als dit verhaal van Julius Röntgen geen pleidooi voor vrijheid is. En verdraagzaamheid. Het is een korte brief over vrijheid en de onderdrukking ervan, over grenzen die jouw vrijheid al dan niet terecht inperken en het is een brief over het wonder van de grensoverschrijding, na vele jaren.

Wat een onbeschrijflijk wonder moet het ook zijn geweest voor alle DDR-burgers toen zij voor het eerst naar het Westen konden en geen Muur en schietende Vopo's hen meer tegenhielden. Nadien mailde Julius me nog dat hij als leraar Duits vele jaren met studenten Oost en West Berlijn bezocht. Een eerste confrontatie met de tegenstelling tussen oost en west, de Muur en alle vragen die dat toen opriep. En toen hij op zeker moment met zijn leerlingen bij de Muur bij de Brandenburger Tor stond, aan de westkant, toen zag hij daar op de muur een tekening met de woorden *Vogels*. En hij dacht onmiddellijk aan dat liedje van Klein Orkest met dat beroemde refrein:

En alleen de vogels vliegen van Oost- naar West-Berlijn

Worden niet teruggefloten, ook niet neergeschoten

Over de muur, over het IJzeren Gordijn

Omdat ze soms in het westen, soms ook in het oosten willen zijn

Omdat ze soms in het westen, soms ook in het oosten willen zijn

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

Remonstranten Rotterdam

Het beroemde liedje uit 1983, zes jaar voor de val van de Muur, kiest geen partij tussen oost en west. Daar kwam ook kritiek op: kun je oost en west zo neutraal met elkaar vergelijken en min of meer gelijk stellen? Hoe dat zij, de neutraliteit van het liedje sloot mooi aan bij de mentaliteit van de vogels, vogels die neutraal over de verdeelde stad vliegen, op zoek naar voedsel, dat zij soms in het oosten, soms ook in het westen kunnen vinden. En daarmee zijn die vogels natuurlijk opnieuw het symbool geworden van vrijheid, van het vermogen om grenzen te overschrijden, en, eigenlijk al sinds de ark van Noach, symbool van vrede. De vogels als symbool daarvan, het keert terug in de liederen die we vandaag zingen en in veel Bijbelverhalen. We lezen over de duif die wegvliegt uit de ark van Noach en terugkeert met een jong olijfbblad in de snavel. In de Bergrede wordt ons de zorgeloosheid van vogels ten voorbeeld gesteld, ze zaaien niet en maaien niet en toch blijven ze in leven. De vogel is beweeglijk, waait waarheen hij wil, en daarom is de vogel verwijzing naar Gods geest, die eveneens waait waarheen hij wil. Ja, in de Bijbel wordt God zelf met een vogel vergeleken. Hij is als een arend die over zijn jongen waakt en daardoor geïnspireerd dichtte Huub Oosterhuis dat prachtige vers *Die mij droeg op adelaarsvleugels, totdat ik vliegen kon op eigen kracht*.

Kortom vogels vliegen van oost naar west, zijn vrij om te gaan waar zij willen, en vliegen over barrières heen. Gelukkig dat die vreselijke Berlijnse Muur inmiddels al bijna 30 jaar niet meer bestaat. Maar op deze tweede Vredeszondag moeten we ook constateren dat er op heel veel plekken op deze wereld nieuwe muren zijn opgetrokken. In Europa om vluchtelingen tegen te houden, in Calais om ze te verhinderen naar Engeland te gaan, in het Midden-Oosten, Israël, Turkije, op de grens van Amerika en Mexico. Niet altijd zonder reden, de bouw van zo'n muur, maar elke muur is er eigenlijk één te veel. En dan zijn er ook de figuurlijk muren, de geestelijke barrières die mensen van elkaar scheiden. Scheidslijnen die ons belemmeren om met elkaar in contact te komen, elkaar te ontmoeten en te leren kennen. Het was ook een van de thema's bij de Algemene Beschouwingen deze week. Maar gelukkig zijn er ook allerlei initiatieven die pogen die geestelijke barrières, die muren te slechten. Twee voorbeelden daarvan tot slot: niet voor niets is het deze week Rotterdamse Gay Pride en is er vanmiddag een Roze Viering hier in onze kerk, de eerste van een hopelijk lange reeks. Hier gaat het om het vieren van de diversiteit, hier gaat het om het slechten van de barrières rondom seksuele geaardheid vanuit de gedachte dat wij allen één zijn zonder onderscheid des persoons. Het andere voorbeeld las ik in een vredeskrant. Het betreft Daoud Nasser, Palestijns christen, boer op de Westbank ten zuidwesten van Bethlehem, uitgerekend Bethlehem, teken van vrede. Daar probeert hij in het klein, op zijn wijze ontmoetingen tussen vijanden te organiseren en zo muren in het Midden-Oosten te slechten. Een echte vredesduif. *We refuse to be enemies* zegt hij, we weigeren om vijanden te zijn. En hij vertelt dan hoe hij een angstige ontmoeting met Israëlische soldaten wist om te buigen in iets positiefs. "Ik reed rond middernacht met mijn slapende kinderen naar Bethlehem. Opeens sprongen er soldaten voor de auto. Zwaarbewapend. Ik probeerde tegen ze te praten. Ze waren 18, 19 jaar oud en net zo bang als ik. Zulke jongens staan onder druk en denken: *Daar is de vijand, die kan een verdachte beweging maken, een wapen in de auto hebben*. Ik legde uit dat ik naar Bethlehem ging en zei: *Mijn drie kinderen slapen, ik wil ze niet wakker maken, zodat ze opeens zwaarbewapende soldaten met maskers zien. Dat zou een*

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

remonstranten Rotterdam

*nachtmerrie zijn voor ze. Toch moest ik mijn gezin uit de auto halen. Ik wekte de kinderen en praatte in het Engels tegen ze. Er zijn hier zwaarbewapende soldaten en die richten hun wapens op jullie. Maar onthoud: *Wees niet bang, zij zijn ook vriendelijke mensen.* Dat was natuurlijk moeilijk om uit te spreken, want die soldaten maakten mij wel degelijk heel angstig. Maar juist dit: *Zij zijn ook vriendelijke mensen* juist dit was de boodschap die de hele conversatie van toon deed veranderen. De Israëliische soldaten gaven me mijn identiteitskaart terug en een van hen zei: *Wilt u alstublieft mijn excuses overbrengen aan uw gezin. Wij deden iets verkeerd.*” En Daoud Nasser eindigt dan met de uitspraak: *Wat kan vijanddenken verblinden, en wat kan invoelingsvermogen, verdraagzaamheid in de diepste zin van het woord enorme bergen verzetten.**

Gemeente, Rotterdam Pride en Daoud Nasser zijn in deze Vredesweek twee tekenen van hoop. Gelukkig zijn er veel meer. Grensverleggers, vredesduiven, vrije vogels. Zij zijn de mensen die, vaak mede door Jezus voorbeeld van vrede geïnspireerd, vrijheid en vrede in deze wereld een stapje dichterbij brengen. Zowel in oost als in west. En van hen zei Jezus in de Bergrede: *Gelukkig de vredestichters, want zij zullen kinderen van God worden genoemd.*

Amen